

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

מסעי בני ישראל בשנה הארבעים לפרשת חקת (ע"פ שעור של הרב תמיר גרנות)

5. נסיעה מהר ההר עמוק דרומה לכיוון ים סוף כדי להקיף את ממלכת אדום (שם), מפני סירובה למעבר ישראל בגבולה ממזרח (פרק כ', י"ח-כ"א).
- ד וַיִּסְעוּ מֵהַר הַהָר דְּרָךְ יַם-סוּף לְסַבֵּב אֶת-אֶרֶץ אֲדוּם וַתִּקְצַר נַפְשׁ-הָעָם בְּדֶרֶךְ .
6. נסיעה צפונה ומעקף ארץ אדום ומואב מעבר לגבול המזרחי - אובות ועיי העברים (שם י"י-י"א).
- י וַיִּסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בְּאֵבֶת . יא וַיִּסְעוּ מֵאֵבֶת וַיַּחֲנוּ בְּעֵי הָעֵבְרִים בְּמִדְבַּר אֲשֶׁר-עַל-פְּנֵי מוֹאָב מִמְזַרְחַ הַשָּׁמֶשׁ . יב מִשָּׁם נָסְעוּ וַיַּחֲנוּ בְּנַחַל זָרַד . יג מִשָּׁם נָסְעוּ וַיַּחֲנוּ מֵעֵבֶר אֲרָנוֹן אֲשֶׁר בְּמִדְבַּר הַיַּצָּא מִגְּבֹל הָאֱמֹרִי כִּי אֲרָנוֹן גְּבוּל מוֹאָב בֵּין מוֹאָב וּבֵין הָאֱמֹרִי .
7. הגעה למזרחו של הארנון (י"ג). משלוח שליחים לסיחון (כ"א-כ"ב), מתוך רצון להגיע לירדן דרך ארץ האמורי, היושבת מזרחית לחלקו הצפוני של ים המלח, ואולי צפונה ממנו (לכל היותר - עד ליבוק).
- כא וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים אֶל-סִיחֹן מֶלֶךְ-הָאֱמֹרִי לֵאמֹר . כב אֲעֹבְרָה בְּאַרְצְךָ לֹא נָטָה בְּשׂוֹה וּבְכָרָם לֹא נִשְׁתָּה מִי בָּאֵר דְּרָךְ הַמֶּלֶךְ נִלְךְ עַד אֲשֶׁר-נִעְבְּרָךְ גְּבֻלְךָ .
8. מלחמה עם סיחון ביהץ וכיבוש כל ארצו (כ"ג-כ"ה), עד גבול עמון שלא נכבש מפני שהוא "עז" (כ"ד).
- כג וְלֹא-נָתַן סִיחֹן אֶת-יִשְׂרָאֵל עֹבֵר גְּבֻלוֹ וַיִּאָּסֹף סִיחֹן אֶת-כָּל-עַמּוֹ וַיֵּצֵא לְקִרְיַת יִשְׂרָאֵל הַמִּדְבָּרָה וַיָּבֵא יְהִצָּה וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל . כד וַיִּפְּהוּ יִשְׂרָאֵל לְפִי-חֶרֶב וַיִּירֶשׁ אֶת-אֲרָצוֹ מֵאֲרָנוֹן עַד-זִבְקָה עַד-בְּנֵי עַמּוֹן כִּי עַז גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן . כה וַיִּקַּח יִשְׂרָאֵל אֶת-כָּל-הָעָרִים הָאֵלֶּה וַיֹּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בְּכָל-עָרֵי הָאֱמֹרִי בְּחִשְׁבוֹן וּבְכָל-בְּנֵי-הָאֵלֶּה .
9. כיבוש ארץ יעזר והאמורי הנמצא בה (ל"ב), הנמצאת מדרום ליבוק, מערבית לרבת עמון. 11. עלייה לבשן דרך ארץ יעזר והגלעד (ל"ג), מלחמה עם עוג ונצחון עליו באדרעי (אשר נמצאת מזרחית לבית שאן שבבשן) וכיבוש הבשן (ל"ד-ל"ה).
- לב וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְרַגֵּל אֶת-יַעֲזֹר וַיִּלְכְּדוּ בְּנֵי-יִירֶשׁ (וַיִּירֶשׁ) אֶת-הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר-שָׁם . לג וַיִּפְּנוּ וַיַּעֲלוּ דֶרֶךְ הַבְּשָׁן וַיֵּצֵא עוֹג מֶלֶךְ-הַבְּשָׁן לְקִרְיַתָּם הוּא וְכָל-עַמּוֹ לְמַלְחָמָה
1. תיאור המסע בפרשת חוקת (במדבר כ'-כ"ב)
1. נקודת המוצא: קדש. האירועים בקדש: מות מרים, חטא משה ואהרון, שליחת המלאכים למלך אדום (כ', א-י"ג). יד וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה מַלְאָכִים מִקְדָּשׁ אֶל-מֶלֶךְ אֲדוּם כֹּה אָמַר אַחִיךָ יִשְׂרָאֵל אֵתָּה יָדְעָתָּ אֵת-כָּל-הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצַּאתְנוּ . טו וַיִּרְדּוּ אֲבֹתֵינוּ מִצְרַיִם וַיֹּשֶׁב בְּמִצְרַיִם יָמִים רַבִּים וַיִּרְעוּ לָנוּ מִצְרַיִם וְלֹא-בִתְיָנוּ . טז וְנִצַּעַק אֶל-יְהוָה וַיִּשְׁמַע קִלְנוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָךְ וַיִּצְאָנוּ מִמִּצְרַיִם וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ בְּקִדְשׁ עִיר קִצָּה גְבוּלְךָ . יז נִעְבְּרָה-נָא בְּאַרְצְךָ לֹא נִעְבֵּר בְּשׂוֹה וּבְכָרָם וְלֹא נִשְׁתָּה מִי בָּאֵר דְּרָךְ הַמֶּלֶךְ נִלְךְ לֹא נָטָה יָמִין וַיִּשְׁמְאוּ עַד אֲשֶׁר-נִעְבֵּר גְּבֻלְךָ . יח וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אֲדוּם לֹא תֵעָבֶר בִּי פֶן-בְּחָרֵב אֵצֶא לְקִרְיַתְךָ . יט וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּמִסְלָה נִעְלָה וְאִם-מִימִיךָ נִשְׁתָּה אָנֹכִי וּמִקְנֵי וְנִתַּתִּי מִכָּרָם רַק אִין-דְּבַר בְּרַגְלִי אֲעֹבְרָה . כ וַיֹּאמְרוּ לֹא תֵעָבֶר וַיֵּצֵא אֲדוּם לְקִרְיַתוֹ בְּעָם כָּבֵד וּבְיָד חֲזָקָה . כא וַיִּמָּאֵן אֲדוּם נָתַן אֶת-יִשְׂרָאֵל עֹבֵר בְּגְבוּלוֹ וַיִּט יִשְׂרָאֵל מֵעָלָיו .
2. המסע בפועל: מקדש להר ההר (כ"ב), הנמצא מזרחית או צפון מזרחית לקדש, סמוך לגבולו של אדום (עיינו במדבר ל"ג, ל"ז).
- כב וַיִּסְעוּ מִקְדָּשׁ וַיָּבֵאוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל כָּל-הָעֵדָה הָרַ הַהָר . כג וַיֹּאמְרוּ יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן בְּהַר הַהָר עַל-גְּבוּל אֶרֶץ-אֲדוּם לֵאמֹר .
3. מות אהרון בהר ההר (פרק כ', כ"ג-כ"ט).
4. המלחמה עם הכנעני היושב בהר הנגב בדרך האתרים, הנצחון והחרמת עריהם (פרק כ"א, א-ג').
- א וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מֶלֶךְ-עַרְדַּי יֹשֵׁב הַנְּגֹב כִּי בָא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׁב מִמֶּנּוּ שְׂבִי . ב וַיִּדַּר יִשְׂרָאֵל נָדַר לַיהוָה וַיֹּאמְרוּ אִם-נָתַן תִּתֵּן אֶת-הָעָם הַזֶּה בְּיָדִי וְהִחַרְמְתִּי אֶת-עָרֵיהֶם . ג וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֶת-הַכְּנַעֲנִי וַיַּחֲרֵם אֶתְהֶם וְאֶת-עָרֵיהֶם וַיִּקְרָא שְׁם-הַמָּקוֹם חֶרְמָה .

(יט) וְקִרְבַּת מוֹל בְּנֵי עַמּוֹן אֶל תְּצַרֶם וְאֵל תִּתְגַּר בָּם כִּי לֹא אֶתֶן מֵאֲרָץ בְּנֵי עַמּוֹן לְךָ יִרְשָׁה כִּי לְבָנֵי לוֹט נִתְּתִיָּה יִרְשָׁה:

15. דברים ב' יב:

(יב) וּבְשַׁעֲרֵי יָשְׁבוּ הַחֲרִים לְפָנִים וּבְנֵי עַשׂוֹ יִירְשׁוּם וַיִּשְׁמִידוּם מִפְּנֵיהֶם וַיִּשְׁבוּ תַּחְתָּם כַּאֲשֶׁר עָשָׂה יִשְׂרָאֵל לְאֲרָץ יִרְשָׁתוֹ אֲשֶׁר נָתַן ה' לָהֶם:

16. דברים פרק ב':

(כד) קוּמוּ סִעוּ וְעִבְרוּ אֶת נַחַל אַרְנֹן רְאֵה נִתְּתִי בְיָדְךָ אֶת סִיחֹן מִלֶּךְ חֲשְׁבוֹן הָאֲמֹרִי וְאֶת אֲרָצוֹ הַחַל רֶשׁ וְהִתְגַּר בּוֹ מִלְחָמָה: (כה) הַיּוֹם הַזֶּה אַחַל תֵּת פֶּחַדְךָ וַיִּרְאֶתְךָ עַל פְּנֵי הָעַמִּים תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר יִשְׁמְעוּן שְׁמֶעְךָ וְרָגְזוּ וְחָלוּ מִפְּנֵיךָ:

.....(ל) וְלֹא אָבָה סִיחֹן מִלֶּךְ חֲשְׁבוֹן הָעִבְרָנוּ בּוֹ כִּי הִקְשָׁה ה' אֵלֹהֶיךָ אֶת רוּחוֹ וְאִמְצָא אֶת לְבָבוֹ לְמַעַן תִּתּוֹ בְיָדְךָ כַּיּוֹם הַזֶּה:

17. רש"י במדבר כ"א, א':

דרך האתרים - דרך הנגב שהלכו בה המרגלים שנאמר (במדבר י"ג, כ"ב): "ויעלו בנגב".

אֲדַרְעִי. לֹד וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה אֶל-תִּירָא אֹתוֹ כִּי בְיָדְךָ נִתְּתִי אֹתוֹ וְאֶת-כָּל-עַמּוֹ וְאֶת-אֲרָצוֹ וְעַשִׂיתָ לוֹ כַּאֲשֶׁר עַשִׂיתָ לְסִיחֹן מִלֶּךְ הָאֲמֹרִי אֲשֶׁר יוֹשֵׁב בְּחֲשְׁבוֹן. לֹה וַיָּכּוּ אֹתוֹ וְאֶת-בָּנָיו וְאֶת-כָּל-עַמּוֹ עַד-בְּלַתִּי הַשָּׂאִיר-לוֹ שְׂרִיד וַיִּירְשׁוּ אֶת-אֲרָצוֹ.

10. חזרה דרומה לערבות מואב, מול יריחו (כ"ב, א'):

א וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בְּעֶרְבוֹת מוֹאָב מֵעֶבֶר לַיַּרְדֵּן יְרֵחוֹ.

11. במדבר ל"ג:

לֹה וַיִּסְעוּ מֵעֶבְרָנָה וַיַּחֲנוּ בְּעַצִּין גְּבֵר. לוֹ וַיִּסְעוּ מֵעַצִּין גְּבֵר וַיַּחֲנוּ בְּמִדְבַר-צֹן הוּא קֹדֶשׁ לֹז וַיִּסְעוּ מִקֹּדֶשׁ וַיַּחֲנוּ בְּהַר הַהָר בְּקֶצֶה אֲרָץ אֲדוֹם. לַח וַיַּעַל אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אֶל-הָר הַהָר עַל-פִּי יְהוָה וַיָּמַת שָׁם בְּשָׁנַת הָאֲרָבָעִים לְצֵאת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵאֲרָץ מִצְרָיִם בַּחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ לֹט וְאֶהֱרֹן בֶּן-שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים וּמֵאֵת שָׁנָה בְּמֵתוֹ בְּהַר הַהָר. מ וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מִלֶּךְ עַרְדַּ וְהוּא-יָשֵׁב בְּנֹגֵב בְּאֲרָץ כְּנַעַן בְּבֵא בְנֵי יִשְׂרָאֵל. מֵא וַיִּסְעוּ מֵהַר הַהָר וַיַּחֲנוּ בְּצַלְמָנָה. מֵב וַיִּסְעוּ מִצַּלְמָנָה וַיַּחֲנוּ בְּפוּנֹן. מֵג וַיִּסְעוּ מִפוּנֹן וַיַּחֲנוּ בְּאַבֹּת. מֵד וַיִּסְעוּ מֵאַבֹּת וַיַּחֲנוּ בְּעֵי הָעֲבָרִים בְּגִבּוֹל מוֹאָב. מֵה וַיִּסְעוּ מֵעֵיִם וַיַּחֲנוּ בְּדִיבֵן גָּד. מוֹ וַיִּסְעוּ מִדִּיבֵן גָּד וַיַּחֲנוּ בְּעַלְמָן דְּבַלְתִּימָה. מֵז וַיִּסְעוּ מֵעַלְמָן דְּבַלְתִּימָה וַיַּחֲנוּ בְּהַרֵי הָעֲבָרִים לְפָנֵי נָבוֹ. מַח וַיִּסְעוּ מֵהַרֵי הָעֲבָרִים וַיַּחֲנוּ בְּעֶרְבַת מוֹאָב עַל יַרְדֵּן יְרֵחוֹ.

12. דברים א' ו':

(מֵא) וַתַּעֲנוּ וַתֹּאמְרוּ אֵלֵי חֲטָאוּנוּ ל' ה' אֲנַחְנוּ נַעֲלָה וְנִלְחַמְנוּ כָּכֵל אֲשֶׁר צִוֵּנוּ ה' אֵלֹהֵינוּ וַתַּחְגְּרוּ אִישׁ אֶת כְּלֵי מִלְחָמָתוֹ וַתְּהִינוּ לַעֲלֹת הַהָרָה: (מֵב) וַיֹּאמֶר ה' אֵלֵי אָמַר לָהֶם לֹא תַעֲלוּ וְלֹא תִלְחַמוּ כִּי אֵינֶנִּי בְּקִרְבְּכֶם וְלֹא תִנְגַּפוּ לְפָנֵי אֵיבֵיכֶם: (מֵג) וַאֲדַבֵּר אֵלֵיכֶם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וַתִּמְרוּ אֶת פִּי ה' וַתִּזְדוּ וַתַּעֲלוּ הַהָרָה: (מֵד) וַיֵּצֵא הָאֲמֹרִי הַיָּשֵׁב בְּהַר הַהוּא לְקִרְאֹתְכֶם וַיִּרְדְּפוּ אֶתְכֶם כַּאֲשֶׁר תַּעֲשִׂינָה הַדְּבָרִים וַיִּפְתּוּ אֶתְכֶם בְּשַׁעֲרֵי עַד חֲרָמָה: (מֵה) וַתִּשְׁבוּ וַתִּבְכּוּ לְפָנֵי ה' וְלֹא שָׁמַע ה' בְּקִלְכֶם וְלֹא הֶאֱזִין אֵלֵיכֶם: (מֵו) וַתִּשְׁבוּ בְּקֹדֶשׁ יָמִים רַבִּים כַּיָּמִים אֲשֶׁר יִשְׁבַתֶּם: (מֵז) וַנִּפֹן וַנִּסַּע הַמִּדְבָּרָה דֶּרֶךְ יָם סוּף כַּאֲשֶׁר דָּבַר ה' אֵלֵי וַנִּסָּב אֶת הַר שַׁעֲרֵי יָמִים רַבִּים:

(ב) וַיֹּאמֶר ה' אֵלֵי לֹאמַר: (ג) רַב לָכֶם סִב אֶת הַהָר הַזֶּה פָּנּוּ לָכֶם צַפְנָה: (ד) וְאֶת הָעָם צוּ לֹאמַר אֲתֶם עֲבָרִים בְּגִבּוֹל אַחִיכֶם בְּנֵי עַשׂוֹ הַיָּשֻׁבִים בְּשַׁעֲרֵי וַיִּירָאוּ מִכֶּם וַנִּשְׁמַרְתֶּם מֵאֲדָר...

13. דברים ב' ד'-ה':

ד וְאֶת-הָעָם צוּ לֹאמַר אֲתֶם עֲבָרִים בְּגִבּוֹל אַחִיכֶם בְּנֵי-עַשׂוֹ הַיָּשֻׁבִים בְּשַׁעֲרֵי וַיִּירָאוּ מִכֶּם וַנִּשְׁמַרְתֶּם מֵאֲדָר. ה אֶל-תִּתְגַּרוּ בָּם כִּי לֹא-אֶתֶן לָכֶם מֵאֲרָצָם עַד מִדְרָךְ כָּף-רָגֶל כִּי-יִרְשָׁה לַעֲשׂוֹ נִתְּתִי אֶת-הַר שַׁעֲרֵי. ... וְנַעֲבֵר מֵאֵת אַחִינוּ בְּנֵי-עַשׂוֹ הַיָּשֻׁבִים בְּשַׁעֲרֵי מִדְרָךְ הָעֲרָבָה מֵאִילַת וּמֵעַצִּין גְּבֵר

14. דברים ב' ט ו"ט:

(ט) וַיֹּאמֶר ה' אֵלֵי אֶל תִּצַר אֶת מוֹאָב וְאֵל תִּתְגַּר בָּם מִלְחָמָה כִּי לֹא אֶתֶן לְךָ מֵאֲרָצוֹ יִרְשָׁה כִּי לְבָנֵי לוֹט נִתְּתִי אֶת עַר יִרְשָׁה: